

**Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10**

Mail: strafferetskontoret@jm.dk

4. november 2020

Sagsnummer 2019-731-0062 - Red Barnets hørings svar vedr. udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven (Samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse)

Red Barnet takker for det fremsendte forslag til lov om ændring af straffeloven.

Red Barnet er enig i, at en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse bedst vil kunne indfri ønsket om at beskytte begge parter personlige frihed og samtidig sikre retssikkerheden.

Vi har samtidig nogle bemærkninger vedrørende bestemmelsens anvendelse i forhold til børn og unge i alderen 15-17 år, som skal sikres beskyttelse mod seksuelle overgreb af enhver karakter.

Et enigt Straffelovråd har i betænkning nr. 1574/2020 udtalt, at "...straffelovens § 216 bør ændres, således at bestemmelsen dækker enhver form for ufrivillighed". Straffelovrådets flertal her endvidere pegede på, at det med terminologien 'samtykke' yderligere vil skulle vurderes, om et sådant samtykke blev afgivet frivilligt. Flertallet anfører i den forbindelse, at der således kan forekomme tilfælde, hvor der er afgivet et samtykke, men hvor dette ikke er afgivet frivilligt. Det er Red Barnets vurdering, at fraværet af frivillighed ved afgivelse af eventuelt samtykke til seksuel aktivitet blandt andet vil kunne forekomme i tilfælde, hvor der parterne imellem er stor ulighed i såvel alder som magtposition og indflydelse.

Særlige hensyn til de 15-17-årige

Red Barnet mener, at det er afgørende for beskyttelsen af børns ret til at bestemme over deres egen krop og seksualitet, at det fremgår eksplicit af lovens forarbejder og af vejledende materiale, at unge i alderen 15-17 år er særligt sårbare i forhold til seksuel udnyttelse og pres; særligt når der er stor indbyrdes forskel i alder mellem parterne. Denne sårbarhed bør reflekteres i forståelsen af børn og unges samtykke til samleje og anden kønsling omgængelse end samleje. Børn og unge over den seksuelle lavalder på 15 år kan samtykke til seksuel aktivitet, men et sådant samtykke vil jf. nærværende udkast til lovforslag kun være gyldigt, såfremt det afgives frivilligt. Der er derfor en forpligtelse hos lovgiver til at sikre, at nyaffattelsen af voldtægtsbestemmelsen i § 216, stk. 1, tager højde for eventuel ulighed i alder, erfaring og indflydelse, som kan have betydning for frivilligheden af et afgivet samtykke.

De 15-17-årige omfattes af bestemmelsen i straffelovens § 223, stk. 2, om forførelse af forurettede ved groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed. Det er Red Barnets opfattelse, at der er tale om en hårfin grænse mellem på den ene side tilfælde omfattet af § 223, stk. 2, og på den anden side tilfælde, som omfattes af den nyaffattede § 216, stk. 1, fordi den mindreåriges samtykke ikke kan betragtes som frivilligt afgivet, netop fordi han eller hun er gerningsmanden underlegen i alder, erfaring og/eller magtposition og har været udsat for manipulation. Her vil der kunne forekomme tilfælde, hvor forurettede ikke har turdet sige fra eller på anden måde tilkendegive, at det seksuelle samkvem var ufrivilligt.

Vurderingen af samtykkets gyldighed

Det er på denne baggrund Red Barnets klare indstilling, at der i lovforarbejderne tages højde for rækkevidden af børn og unges samtykke. Til støtte herfor kan det anføres, at Straffelovrådet allerede i betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser pointerede, at *"En ren samtykkebaseret regulering vil endvidere ikke kunne stå alene, da en række personer ikke bør kunne give et gyldigt samtykke til seksuel aktivitet. Det gælder navnlig børn, sindssyge eller andre, der ikke har evnen til at handle fornuftsmæssigt. Det vil derfor være nødvendigt med bestemmelser i loven eller bemærkninger i lovens forarbejder om, hvem der kan afgive et gyldigt samtykke, eller en nærmere definition af, hvad et gyldigt samtykke er".*¹

Foruden den objektive konstatering af, at samlejet gennemførtes uden samtykke, bliver spørgsmålet som bekendt, hvorvidt gerningsmanden havde forsæt hertil. Der skal i sådanne tilfælde foretages en vurdering af, om gerningsmanden efter omstændighederne havde grund til at tro, at forurettede samtykkede i samlejet. I den forbindelse er det efter vores opfattelse relevant at kigge på den forskydning i magtforholdet, som kan foreligge, herunder om gerningsmanden befandt sig i en position, hvor forurettede var afhængig af den pågældendes gunst i den kontekst, som de to personer agerede i. Dette kan både være ved fx kontakt skabt via internettet og ved kontakt via foreninger eller andet regi, hvor barnet/den unge kan føle sig underlagt et pres.

Strafferammen i sager om groft misbrug af erfaring eller af en relation til et barn eller en ung under 18 år

Den danske straffelov anvender ikke det internationalt anerkendte begreb 'grooming', som dog kan retsforfølges efter straffelovens § 223, stk. 2, hvorefter det er strafbart "under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed" at forføre en person under 18 år til samleje. Der har især gennem de senere år været et stigende antal sager, hvor voksne kontakter børn og unge, især online, med henblik på gennem en groomingproces at manipulere og forføre barnet eller den unge til samleje eller andet seksuelt forhold. Overtrædelse af § 223, stk. 2, straffes med fængsel i op til 4 år. Det er Red Barnets opfattelse, at denne strafferamme ikke i tilstrækkelig grad afspejler overgrebenes grovhed.

Ved en nyaffattelse af § 216, stk. 1, bortfalder som bekendt en række gerningsmomenter vedr. vold, trusler og forurettedes tilstand. Derved nærmer voldtægtsbestemmelsen og bestemmelsen i § 223, stk. 2, sig hinanden, og dette bør afspejles i strafferammerne, som ved den foreslåede ordning udgør hhv. 8 og 4 års fængsel. Det er ikke Red Barnets opfattelse, at der er sagligt belæg for at have så stor en

¹ Betænkning nr. 1534/2012, side 131.

forskel på strafferammen, idet samleje ved groft misbrug af overlegenhed i alder og erfaring i høj grad må sidestilles med samleje uden gyldigt samtykke.
Det samme gør sig gældende i relation til straffelovens § 220 vedrørende samleje med en person under 18 år, som er opnået ved groft misbrug af den pågældendes arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed; også her bør strafferammen modsvare strafferammen for voldtægt.

Red Barnet stiller sig gerne til rådighed i forhold til at uddybe kommentarerne til høringen.
Faglig kontaktperson: Børnerettighedsjurist Anne-Sofie Theilgaard, tlf. 21899109, mail: asth@redbarnet.dk

Med venlig hilsen

Johanne Schmidt-Nielsen
Generalsekretær